

**ĐỀ CHÍNH THỨC**  
(Đề có 01 trang)**Câu 1. (2.5 điểm)**

Ph. Ăng-ghe-n đã viết: “Không có cơ sở của nền văn minh Hy Lạp và đế chế La Mã thì không có Châu Âu hiện đại.” Em có đồng ý với nhận định này không? Vì sao?

**Câu 2. (3.0 điểm)**

Cách mạng công nghiệp thời cận đại:

- Ý nghĩa của việc phát minh ra máy hơi nước năm 1784?
- Phân tích ý nghĩa và tác động của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai.

**Câu 3. (2.0 điểm)**

Phân tích ảnh hưởng của văn hóa Ấn Độ và Trung Quốc đối văn minh Đông Nam Á cổ - trung đại.

**Câu 4. (3.5 điểm)**

Văn minh Văn Lang- Âu Lạc:

- Những thành tựu tiêu biểu về đời sống vật chất và tinh thần của cư dân Văn Lang – Âu Lạc.
- Theo em những phong tục tập quán nào từ thời Văn Lang –Âu Lạc được nhân dân ta lưu giữ đến ngày nay ?
- Là một học sinh THPT , em thấy mình cần làm gì để giữ gìn và phát huy truyền thống văn hóa của dân tộc ?

**Câu 5 (4.5 điểm)** Văn minh Đại Việt:

- Phân tích cơ sở hình thành.
- Nêu khái quát về sự phát triển và tác dụng của giáo dục Đại Việt.
- Những thành tựu về chữ viết và văn học.Theo em, việc sử dụng chữ Nôm trong sáng tác văn chương nói lên điều gì?

**Câu 6. (3.0 điểm)**

Nêu những thành tựu tiêu biểu về nông nghiệp của nền văn minh Đại Việt. Phân tích tác động của những thành tựu đó đối với sự phát triển của nền văn minh Đại Việt.

**Câu 7 (1.5 điểm)**

Hãy giới thiệu về một thành tựu của văn minh Đại Việt.

.....HẾT.....

## HƯỚNG DẪN CHẤM THI HSG LỚP 10

| Câu       | Ý | Nội dung                                       | Điểm |
|-----------|---|------------------------------------------------|------|
| 1. (2.5 ) |   | Ph. Ăng-ghe-n đã viết: “Không có cơ sở của nền |      |

|            |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |           |
|------------|---|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|            |   | văn minh Hy Lạp và đế chế La Mã thì không có Châu Âu hiện đại.” Em có đồng ý với nhận định này không? Vì sao?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |           |
|            | 1 | Nhận định trên là đúng                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0.5       |
|            | 2 | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Văn minh Hi Lạp và La Mã cổ đại đã có nhiều đóng góp cho nhân loại với hàng loạt phát hiện vĩ đại trong suốt chiều dài lịch sử, trong đó có nhiều lĩnh vực là nền tảng cho sự phát triển của nhân loại hiện nay.</li> <li>- Điểm nổi bật của văn minh Hy Lạp và La Mã: + Tính kế thừa (do văn minh Hy Lạp và La Mã ra đời muộn hơn nên được kế thừa nhiều thành tựu văn hóa của cư dân phương Đông cổ đại).</li> <li>+ Mang tính hệ thống, thực tiễn và tính khái quát cao.</li> <li>+ Dấu ấn cá nhân được đề cao.</li> </ul> | Mỗi ý 0.5 |
| 2. (3.0 đ) |   | Cách mạng công nghiệp thời cận đại:<br>a. Ý nghĩa của việc phát minh ra máy hơi nước năm 1784?<br>b. Phân tích ý nghĩa và tác động của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ nhất và lần thứ hai.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 3.0       |
|            | 1 | Ý nghĩa:<br><ul style="list-style-type: none"> <li>- Máy hơi nước đã tạo ra nguồn động lực mới, làm giảm sức lao động cơ bắp của con người.</li> <li>- Lao động bằng thủ công dần thay thế lao động bằng máy móc, khởi đầu quá trình công nghiệp hóa ở Anh và châu Âu.</li> <li>- Làm cho năng suất lao động tăng, thay đổi bộ mặt kinh tế Anh và châu Âu</li> <li>- Dẫn đến sự ra đời của các ngành công nghiệp mới.</li> </ul>                                                                                                                                       |           |

|   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| 2 | <p>* Ý nghĩa:</p> <p>Làm thay đổi diện mạo các nước tư bản:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ Máy hơi nước khởi đầu cách mạng công nghiệp lần thứ nhất chuyển người lao động từ lao động thủ công sang cơ khí hóa.</li> <li>+ Cách mạng công nghiệp lần thứ hai chuyển từ cơ khí hóa sang điện khí hoá, làm thay đổi kinh tế tư bản chủ nghĩa. Góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế nông nghiệp và giao thông vận tải.</li> <li>+ Nền nông nghiệp chuyển sang phương thức chuyên canh hoặc thâm canh.</li> </ul> <p>* Tác động:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Về mặt xã hội</li> <li>+ Đưa đến sự hình thành và phát triển của nhiều trung tâm công nghiệp mới là những thành thị đông dân (Luận Đôn, Man-chét-tơ, Pa-ri, Béc-lin).</li> <li>+ Trong xã hội hình thành hai giai cấp đối kháng là</li> </ul> |  |
|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|            | <p>tư sản công nghiệp và vô sản làm thuê. Mâu thuẫn giữa hai giai cấp này ngày càng sâu sắc, dẫn đến các cuộc đấu tranh của vô sản chống lại tư sản.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Về mặt văn hóa: các cuộc cách mạng đưa đến những chuyển biến lớn lao trong đời sống văn hóa. Đời sống văn hóa, tinh thần của người dân phong phú, đa dạng hơn. Sự giao lưu, kết nối văn hóa giữa các quốc gia, châu lục ngày càng được đẩy mạnh.</li> <li>- Tác động tiêu cực: ô nhiễm môi trường, bóc lột lao động phụ nữ và trẻ em, sự xâm chiếm và tranh giành thuộc địa.</li> </ul> |     |
| 3. (2.0 đ) | Phân tích ảnh hưởng của văn hóa Ấn Độ và Trung Quốc đối văn minh Đông Nam Á cổ - trung đại.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 2.0 |

|            |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |            |
|------------|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|            |   | <p>+ Về tín ngưỡng, tôn giáo: Ấn Độ giáo, Phật giáo đều bắt nguồn từ Ấn Độ truyền sang các nước Đông Nam Á, hòa nhập với tín ngưỡng dân gian của cư dân bản địa.</p> <p>+ Về chữ viết: Chữ Pali, chữ Phạn của Ấn Độ được các nước Đông Nam Á tiếp thu và sáng tạo ra chữ viết riêng của mình như chữ viết của người Chăm, người Mã Lai... Chữ Hán của Trung Quốc được truyền vào Việt Nam trong thời Bắc thuộc.</p> <p>+ Về văn học: Các tác phẩm văn học của Ấn Độ như Ma-ha-bra-ha-ta và Ra-ma-y-a-na và các tác phẩm văn học của Trung Quốc như Tứ thư, Ngũ kinh được truyền vào các nước Đông Nam Á từ rất sớm.</p> <p>+ Về kiến trúc, điêu khắc: Kiến trúc của Đông Nam Á trong các thế kỉ đầu Công nguyên đến thế kỉ X mang đậm dấu ấn của kiến trúc và tôn giáo Ấn Độ. Nghệ thuật điêu khắc truyền thống chịu ảnh hưởng của Ấn Độ, trong đó chủ yếu là điêu khắc tượng thần, tượng Phật và phù điêu.</p> | Mỗi ý 0.5  |
| 4.(3.5 đ ) |   | <p>Văn minh Văn Lang- Âu Lạc:</p> <p>a. Những thành tựu tiêu biểu về đời sống vật chất và tinh thần của cư dân Văn Lang – Âu Lạc.</p> <p>b. Theo em những phong tục tập quán nào từ thời Văn Lang –Âu Lạc được nhân dân ta lưu giữ đến ngày nay ?</p> <p>c. Là một học sinh THPT , em thấy mình cần làm gì để giữ gìn và phát huy truyền thống văn hóa của dân tộc ?</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 3.5        |
|            | 1 | <p>Nét chính về đời sống vật chất tinh thần của cư dân Văn Lang – Âu Lạc:</p> <p>*Đời sống vật chất :</p> <p>- Cư dân văn lang có nền kinh tế nông nghiệp đa dạng,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Mỗi ý 0.25 |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | <p>nguồn lương thực chính của họ là gạo tẻ, gạo nếp ngoài ra còn có các loại thịt, cá, rau quả..</p> <p>- Mặc : nam đóng khố, cởi trần ; Nữ mặc váy, áo... - Cư dân Văn Lang ở nhà sàn, sinh hoạt rất giản dị, thích ứng với thiên nhiên. * Đời sống tinh thần :</p> <p>- Tín ngưỡng : sùng bái tự nhiên, thờ cúng tổ tiên, tôn</p> <p>kính anh hùng có công với nước ... - Tổ chức cưới xin, ma chay, lễ hội...</p> <p>- Có tập quán nhuộm răng đen, ăn trầu, xăm mình, dùng đồ trang sức...</p> |  |
|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|           |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                   |
|-----------|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
|           | 2 | b. Những phong tục tập quán còn lưu giữ đến ngày nay : như thờ cúng tổ tiên và các vị anh hùng có công với làng với nước; tục làm bánh chưng bánh giầy, ăn trầu, nhuộm răng và tổ chức các lễ hội...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1.0               |
|           | 3 | * Trách nhiệm của học sinh :<br>- Thể hiện được trách nhiệm của giới trẻ trong việc giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc<br>- Thể hiện bằng việc làm cụ thể như tự trau dồi kiến thức, nỗ lực rèn luyện vì lợi ích chung; tham gia các sân chơi lành mạnh, bổ ích.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 1.0               |
| 5 (4.5 đ) |   | Văn minh Đại Việt:<br>a. Phân tích cơ sở hình thành.<br>b. Nêu khái quát về sự phát triển và tác dụng của giáo dục Đại Việt.<br>c. Những thành tựu về chữ viết và văn học. Theo em, việc sử dụng chữ Nôm trong sáng tác văn chương nói lên điều gì?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                   |
|           | 1 | Phân tích cơ sở hình thành:<br>Cơ sở hình thành nền văn minh Đại Việt:<br>- Kế thừa nền văn minh Văn Lang- Âu Lạc: Những di sản và truyền thống có từ thời Văn Lang- Âu Lạc tiếp tục được bảo lưu và phát triển.<br>- Dựa trên nền độc lập, tự chủ của quốc gia Đại Việt: Năm 905, Khúc Thừa Dụ xưng Tiết độ sứ, là chủ An Nam đô hộ phủ. Năm 939, Ngô Quyền chính thức mở ra thời kỳ độc lập tự chủ.<br>- Tiếp thu có chọn lọc những thành tựu văn minh bên ngoài: văn minh Trung Quốc, văn minh Ấn Độ góp phần làm phong phú nền văn minh Đại Việt.<br>- Cơ sở quan trọng nhất là thời đại tự chủ, độc lập của một quốc gia. | 1.0 (Mỗi ý 0.25)  |
|           | 2 | Nêu nét khái quát về sự phát triển và tác dụng của giáo dục Đại Việt:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1.0 ( Mỗi ý 0.25) |

|  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  |  | - Năm 1070, vua Lí Thánh Tông cho xây dựng Văn Miếu. Năm 1075, khoa thi quốc gia đầu tiên được tổ chức tại kinh thành.<br>- Từ Tk X-XV, GD Đại Việt phát triển hoàn thiện, trở thành nguồn đào tạo nhân tài cho đất nước. - Năm 1484 : Nhà nước quyết định dựng bia ghi tên tiến sĩ...<br>* Tác dụng : Đào tạo người làm quan, người tài cho đất nước song ko tạo điều kiện cho kinh tế phát triển |  |
|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|            |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                       |
|------------|---|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
|            | 3 | <p>* Chữ viết:</p> <p>+ Sáng tạo ra chữ Nôm. Triều Hồ và Tây Sơn khuyến khích sử dụng chữ Nôm trong văn tự.</p> <p>+ Thế kỷ thứ XVII, chữ Quốc ngữ ra đời và được sử dụng.</p> <p>* Văn học:</p> <p>- Văn học chữ Hán: Phát triển và đạt nhiều thành tựu. Nội dung chủ yếu ca ngợi truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc.</p> <p>+ Thể loại: tiểu thuyết chương hồi, truyện ký,...</p> <p>- Văn học chữ Nôm: xuất hiện từ khoảng thế kỷ XIII, phát triển mạnh -XVI-XIX. Ca ngợi tình yêu quê hương, đất nước, con người, phê phán một bộ phận quan lại cường hào và phản ánh những bất công trong xã hội, đề cao vẻ đẹp con người...</p> <p>- Văn học dân gian: Duy trì và phát triển mạnh trong các thế kỷ XVI-XVIII. Phản ánh tâm tư, tình cảm con người, đất nước với nhiều thể loại phong phú như thơ ca, tục ngữ, hò vè, hát, truyện cổ tích..</p> <p>* Ý nghĩa của chữ Nôm:</p> <p>Việc sử dụng chữ Nôm trong sáng tác văn chương đã:</p> <p>+ Khẳng định người Việt có chữ viết, ngôn ngữ riêng của mình.</p> <p>+ Thể hiện tinh thần dân tộc, ý thức tự lập, tự cường của dân tộc.</p> <p>+ Làm cho tiếng Việt thêm trong sáng, văn học dân tộc ngày càng phát triển.</p> | <p>1.5 (Mỗi ý 0.25)</p> <p>1.0</p> <p>0.25</p> <p>0.5</p> <p>0.25</p> |
| 6. (3.0 đ) |   | Nêu những thành tựu tiêu biểu về nông nghiệp của nền văn minh Đại Việt. Phân tích tác động của những thành tựu đó đối với sự phát triển của nền văn minh Đại Việt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                       |
|            | 1 | <p>* Những thành tựu tiêu biểu về nông nghiệp của nền văn Đại Việt:</p> <p>- Nhà nước thực hiện nhiều chính sách quan tâm phát triển nông nghiệp như đắp đê, tổ</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 3.0 (Mỗi ý 0.5 đ)                                                     |

|          |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |     |
|----------|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
|          |  | <p>chức khai hoang.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Trong triều đình có nhiều chức quan quản lý, giám sát như Hà đê sứ, Khuyến nông sứ, Đồn điền sứ.</li> <li>- Chính sách của nhà nước tạo điều kiện cho nông dân có ruộng đất canh tác.</li> </ul> <p>* Phân tích tác động của những thành tựu đối với sự phát triển của nền văn minh Đại Việt:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Nông nghiệp là ngành kinh tế chủ đạo với cây trồng là lúa nước.. Canh tác nông nghiệp yêu cầu phương thức sản xuất mới và phát triển.</li> <li>- Công cuộc khai hoang đất nông nghiệp gắn với việc định cư xây dựng xóm làng, góp phần mở rộng lãnh thổ và tăng cường khả năng phòng thủ đất nước.</li> <li>- Nhà nước tăng cường vận động nhân dân phòng thủ đắp đê ngăn lũ trên quy mô rộng lớn hình thành một hệ thống đê điều, thủy lợi hoàn chỉnh trong cả nước.</li> </ul> |     |
| 7(1.5 đ) |  | Hãy giới thiệu về một thành tựu của văn minh Đại Việt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 1.5 |
|          |  | HS tự giới thiệu sản phẩm                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |     |